

מסורת הש"ס

(א) מכות כ"ג, (ב) [ממורה]
(ג) [מגינה יא':]
(ד) [מוספתא ע"ו פ"ט],
(ה) [לקמן ע"ב], (ו) שבעות
לו, (ז) [מכות לא': קידושין
פ"ו וס"ג], (ח) [מוספתא ע"ו
לקמן לקמן עד: (ט) [לקמן
ס.י] (י) [ע"ב], (כ) [בראשית
ב', (ל) כס"א: וגו',

תורה אור השלם

1. ונקב ^שי ימות ^ממת
רגום רימונו בן הערדה
כרגו כִּבְיָהוּ בִּקְבוֹנוֹ
יִמְוֶה: יקראו עד שו
2. מה אקב לא קבה אל
ומה אָזַעַל וְעָמִי:
3. אֲלֵהֶם לֹא תַקַּל
וְיִשְׂרָאֵל בְּעֶמְקָא לֹא תֵאָרֵר:
שמות בן
4. ויִשְׁקֵי וְיִזְדַּקְעַד הַבֹּדֶן
אֲרוֹן אֲחִי וְיִשְׁקֵי וְיִזְדַּקְעַד
בְּדַלְתּוֹ וְיִזְדַּקְעַד אֲזַל
הַמִּזְבֵּחַ מִיָּמִין בְּכֹוֹא יִשְׁמַח
בִּית ^י וְיִזְדַּקְעַד שְׁמַח
הַכֹּהֲנִים: שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם
כֹּל הַכֹּסֶף הַמְּדֻבָּר בִּית
^י מְלִיכִים בִּי יִי
5. וְנִתְחַלַּצַת אֲמַתְּמֹתַי
וְשִׁבְרַתְּנִי מִצִּבְתֹּתַי
וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׁרַפֵּן בְּאֵשׁ
וְיִסְמְלִי אֲלֵהֶם: גִּדְּרֵנּוּ
וְאִבְדֵתְּנִי מִן שִׁמְךָ מִן
הַמְּקוֹם הַזֶּה: וְהָאֵל
תִּעֲשֶׂן כֵּן
אֲלֵהֶם:

דברים יב ג-ד
6. וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
נִקְבְּיוּ בְּשֵׁמוֹת:

במדבר א יז
7. אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא
וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ
תִּשָּׁבַע: דְּבָרִים ו יג
8. וְיָקֹב בֶּן הָאִשָּׁה
הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם
וַיִּקְרָל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל
מֹשֶׁה וְשָׁם אָמוּ שְׁלֹמִית
בֵּת דְּבָרֵי לְמוֹטָה דָן:

9. הוֹצֵא אֶת הַמִּקְלָל אֶל
 מַחֲזִיק לַמִּשְׁכָּן כִּי יִמְכּוּ כָל
 הַשְׂמֵעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל
 רֹאשׁוֹ וְרִגְלָם אֶתוֹ כָּל
 הַעֵדָה: וַיִּקְרָא כִּי יֵרָאֵל
 10. וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 תִּדְבָּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ
 בִּי יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא
 חֲטָאתָ: וַיִּקְרָא כִּי טו
 11. יִרְצוּ יְיָ אֱלֹהִים עַל
 הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ
 הָגֵן אָכַל תֹּאכֵל:
 בְּרָאשִׁית ב טו

גליון הש"ס

גמ' דאמר קרא ונוקב שם.
 ע"י לקמן סו ע"א רש"י
 ד"ה צנקצו:

מוסף רש"י

איש איש כי יקלל בו
מה תלמוד לומר. מאחר
שעמיד לכבוד ומקד שם ה'
מות ויומת. ליכתוב איש איש
כי יקוב שם וגשף חטאו
וימות (שבועות 17). על
שם המיוחד. בן ארבע
אומות דיו"ד ה"י (שם).
ועל הכינויין באזהרה.
אלהים לא תקלל (שם).

בכל יום. כל זמן שהיו נושאין ונותנין בכינוי כלומר היו דנין עמיהן ובודקין אמר יכה יוסי את יוסי. האי כינוי לא מכיין בדבריהם הקללה כלפי אחרים. כדאש זה שמדבר ומקלל ותולה באלו כדאש ליה כינוי בלשון חכמים ויש לו חבר בשבועות (דף לה.) וגם בלשון המקרא ואל אדם לא אכנה כי לא ידעמי אכנה (איוב לג.) ולהכי נקט יוסי את יוסי דד' אותיות איכה כשם בן ארבע אותיות דלוינו חייב אלא על שם המיוחד דהיינו שם בן ארבע אותיות ומאשם דהשבועות יש יוסי כחשבונות של אלהים. ולהכי נקט יכה זה יוסי שזכר דילפינן לקמן דלוינו חייב עד שיזכר שם בשם: **נגמר הדין.** ובאו לומר חייב הוא לא היו יכולין להכרוז על פי עדות ששמעו שהרי לא שמעו מפייהם אלא קללת כינוי: **אלא מוסיאין אם כל אדם לחוד.** דנגאף הוא להשמיע ברכת השם לרבים: **ווקורין.** בגדיהם ולא מאליהם. ועלמית וועמא מפורש בגמרא: **אף אני.** שמעתי כמוהו וא"ל לחזור ולהזכיר ברכת השם: **גב' שם בשם.** בגון יכה פלוני את פלוני או יקלל שם פלוני את שם פלוני: **ונוקב בשם.** נזכרו שם. להכי אהדריה בזהאי קרא לומר דף עד שיקוב שם בשם: **וממאי ונוקב שם וגו' עד לא פגעון** לשון קושאף הוא דאין מירדן בינתיים: **מצדו.** שלא לתחוב סכין לדקור נקב בשם הכתוב בקלף: **ואזהרתי מהכא ואזהרם את שמש.** ומסיך ליה לא תעשו כן לה' אלהיכם: **שעין שם בשם.** כדיליף לעיל ובנקיבה לא משכח שם בשם שניקוב את חצירו: **שני שמות אהרדי.** כתובים בשתי חתיכות קלף ויתנם זה על זה: **נוקב וחזור ונוקב.** בסכין הוא ואין שם נוקב את שם חצירו ולאחר שניקוב העליין ינקוב התחתון: **פרוש.** באותיותיו ופרוש' לא שמה אזהרה. ולא ענש עליה מיתה: **פרויהו.** פרוש' וזכרו וצדדא לא מהחייב: **איש איש.** בצרכת השם כתוב איש איש כי יקלל אלהיו וגו' (ויקרא ד): **אינה אלא סיף.** דכתיב זהו (בראשית ט) באלים דמו ישפך ומיתה אחרת לא הוזכרה בהם: **והא מהכא נפקא.** דעכו"ם מהחירין על צרכת השם: **ה' זו צרכת האדם.** לקמיה' דרשין וילו ה' אלהים וגו' (ל' נצרכה). האי איש איש אלא לרבות את הכנויים שיהו העכו"ם מוזהרים על צרכתו כישראל דאי מהתם הוא אמינא שם המיוחד דוקא דכתיב ה' דהאי אלהים דצההוא קרא לאזהרה ע"ז דרשין ליה לקמן (ע"ב): **אלינא דרבי מאיר.** מתוקמא דרמייב ישראל על הנוטין מהאי קרא ואמא איש איש להשוות עובדי כוכבי' וישראל

כלל הני כנויים כגון אלהים שדי צבאו
ללא כנוי השם הוא דפרשין לעיל: ו
דהיינו כנוי דלאו שם המיוחד וסמך
דכתיבי ונוקב שם ה' וגו' והאי ונשא
מזה ושם המיוחד נמי צבא ואורה ה'
נפחא לרבות את הכנויים וליצא דרבי
רבנן על הכנוין צבאורה בישראל מיי
כנוי: ור"מ. דלמר גר ואורה חייבין
להאי פרשמא לכונין איתרבו אף כלל ה'
בישראל גר ואורה מנא איש ממעטי אי
הואל איתרבו איתרבי: איש איש למה
ואורה נפקי לר' מיישא ואי לר' יתח נפק
דכתיבי גבי אבימלך (בראשית כ) הנה

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

בצדיקת עדים היו דנין אותן
אותם צרינו היאך אמר כך
כינוי השם קאמר אלא צ"ד
כל מי שמהפך דבריו ומדבר

"בכל יום דנין את העדים בכינוי יכה יוסי
 את יוסי נגמר הדין לא הורגין בכינוי אלא
 מוציאין כל אדם לחוץ שואלין את הגדול
 שביניהן ואומר לו אמור מה ששמעת
 בפירוש והוא אומר והדיינין עומדין על
 רגליהן וקורעין ולא מאחיזן והשני אומר אף
 אני כמוהו והשלישי אומר אף אני כמוהו:
גמ' ^אתנא עד שיברך שם בשם מנהני מילי
 אמר שמואל ^בדאמר קרא ^גונוקב שם וגו'
 בנקבו שם יומת ממאי דהאי נוקב לישנא
 דברוכי הוא דכתיב ^דמה אקב לא קבה אל
^הואזהרתיה מהכא ^ואלהים לא תקלל ואימא
 מיברז הוא דכתיב ^זויקב חור בדלתו
^חואזהרתיה מהכא ^טואבדתם את שמם לא
 תעשון כן לה' אלהיכם בעינא שם בשם
 וליכא ואימא דמנח שני שמות אהרדי ובזע
 להו ההוא נוקב וחזור ונוקב הוא ואימא
 דחייק שם אפומא דסכינא ובזע בה ההוא
 חורפא דסכינא הוא דקא בזע אימא פרושי
 שמיא הוא דכתיב ^יויקח משה ואהרן את
 האנשים האלה אשר נקבו בשמות ואזהרתיה
 מהכא ^{יא}את ה' אלהיך תירא חדא דבעינא
 שם בשם וליכא ועוד הוויא ליה ^{יב}אזהרת
 עשה ואזהרת עשה לא שמה אזהרה ואיבעית
 אימא אמר קרא ^{יג}ויקב ויקלל למימרו
 דנוקב קללה הוא ודילמא עד דעבד תרווייהו
 לא סלקא דעתך דכתיב ^{יד}הוצא את המקלל
 ולא כתיב הוצא את הנוקב והמקלל שמע
 מינה חדא היא תנו רבנן ^{טו}איש מה ת"ל ^{טז}איש
 איש ילרבות את העובדי כוכבים שמוזהרין
 על ברכת השם כישראל ^{יז}ואינן נהרגין
 אלא בסייף שכל מיתה האמורה בבני נח
 אינה אלא בסייף והא מהכא נפקא מהתם

נפקא ¹¹ה' זו ¹⁰ברכת השם אמר ר' יצחק נפחא
ואליבא דרבי מאיר ⁹דתניא ¹⁰איש איש כי יקל
לומר והלא כבר נאמר ¹¹ונקוב שם ה' מות יו
יומת יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד
תלמוד לומר איש כי יקלל אלהיו מכל כ
אומרים ¹²על שם המיוחד במיתה ועל הכינוי
דאמר רבי מיישא ¹³יבן נח שבידך את השם
דאמר קרא ¹⁴כגר כאזרח גר ואזרח הוא דבעינ
אפילו בכינוי ורבי מאיר האי כגר כאזרח מא
אבל עובד כוכבים בסיף סלקא דעתך אמינא
ורבי יצחק נפחא אליבא דרבנן האי כגר כאזרח
דבעינן שם בשם אבל עובד כוכבים לא בעי
"דיברה תורה כלשון בני אדם תנו רבנן
דינן וברכת השם ע"ז גילוי עריות ושפי

ת. ולא דמו לכנויים דמתני' דקדמי יכה יוסי את יוסי דכנ
עצל שם המיוחד. דהא כתיב ה' והיינו שם מיוחד דכתיב ו
ליה מיתה ועוקב שם ה' מות וימת וקאי נמי אכי יקלל
חטאו לאו מיתה אלא ונשא חטאו דכרת: ועל הכנויים
ופיק דכל אלהים לשון שררה כמו (שם 1) נתמדין אלהים: ו
י מאיר דמשמע הא לרצנן פטור בן נח על הכנויים פליגא
הו עובד כוכבים חייב מיתה מכבר וכאזרח מדכתיב גר ו
בכני ועובדי כוכבים אחרבו מאיש איש ממאי קא ממנ
אמור בפרשה ובסקילה: ור' ינאי נפחא אליבא דרצנן. כיון דא
למעוטייהו מסקילה לא אינטריך דמהיבא תימי הא לא אחרב
לא. בין לר' מישא פון לר' ינאי נפחא אליבא דרצנן ברכת
חלה על האמר לרצנן פטורין: זכק מנא. לייף להו לקמן [ע"פ]
על האשה אשר לקחת והיא צעולה צעל צעולה צעל י

אינה אלא סיף. ולקמן איכא מ"ד אלל חנק והא דכתיב (בראשית לח) גבי תמר הוי"א והא דתספך לאו משום דדינא הכי דאפילו מיתה לא נחמייה לא דדינא דידהו ולא דדינא דכדון וכוון דחמירו עליה תלמיזה מיתה כיצתה שזינתה אוקמוה אמינתה בת מ"ד דכשפיהה לפי שעתה לא בתו של סם: **ואליבא** דרבי

מִצִּיר: לִדְרַבֵּן הָא אֲמַרִי עַל הַכִּינּוּיִן
בְּזִוְהֶהּ וְאֶעֱיֵג לִבִּי נָח אֲזִכְרֶתָן וְ
הִיא מִיתָתָן כִּיּוֹן דְּיִשְׂרָאֵל לִיכָא מִיתָה
לֹא מִרְבִּי עוֹיֵג לְמִיתָה מִקְרָא
דְּכַחֲבִי גְבִי יִשְׂרָאֵל דִּישְׂרָאֵל לִיֵּת צְהוּ
מִיתָה מִיּוּהוּ קָשָׁה מִנָּה לִיֵּה דְפִלְגִי רְבִי
יִצְחָק אֲדֹרְבִי מֵיִשְׁאֵל דֹּאפְסֵר דְּמִדּוּהָ
ר' יִתְחַק מִיִּשְׁאֵל עוֹבֵד כּוּכְבִּים מִגְבֵּר
וּכְאֹרֶחַ וְהִכָּא חֲקֵרָא דֹאפְסֵר קֹאִי דִלָּא
מִיתוּקָם לְרַבּוֹת אֵת הַעוֹבְדֵי כּוּכְבִּים
אֵלָא לִר"מ וִי"ל דְּמַכְבֵּר וּכְאֹרֶחַ לֹא
מִרְבִּין אִי לֹא דְמַתְרִבִּי עוֹבֵד כּוּכְבִּים
מֵאִישׁ אִישׁ וּמֵאִישׁ אִישׁ לְחֹדֶשׁ לֹא הוּהוּ
מִרְבִּין אִי לֹא כִגֵּר וּכְאֹרֶחַ כִּיּוֹן
דְּיִשְׂרָאֵל לִיכָא מִיתָה לֹא דְעֵבִי
בְּסֻמּוֹן אִישׁ אִישׁ מִיתָה לִמָּה לִי אִישׁ
כְּמוֹ שֶׁפִּי' דְּעֵבִי מְנִי לִר' מֵיִשְׁאֵל דִּלָּא
קָשָׁה לִיֵּה כֻלָּא אֵלָּא לִר' יִצְחָק אֲלִיבָא
דְּרַבֵּן עֲבִי: **אִישׁ בִּי יִקְרָא דְמָחָ אִי.**

תימה הא אַלטערײַך דדערשינן פֿפרק מ
 ש״י טמא (פסחים 35.) ל״מ״ד מגדף היינו
 עובד עבודה כובדים אַלטערײַך כי יקלן
 לגופיה לאשמועי' דאיכא כרת במזבֿר
 את השם דכתיב הכא ושאל חטאו
 וכתיב בחדל לעשות פסח ראשון חטאו
 ישא ולת״מ מגדף היינו מזבֿר את השם
 דלית ביה כרת בדיאל דכתיב את השם
 הוא מגדף ונכרתה אַלטערײַך האי קרא
 לאגמורי כרת לחדל פסח שני וי״ל
 דהכא דריש כי יקלן ל״מ״ל דה״ל
 למיכתב ושאל חטאו בני וקובץ שם:
 וְעַל הַבְּנוּיִים בְּאוֹרְהָ דְּכִתְבִּי אֱלֹהִים
 55 תקנ״ה. וכי יקלן אתא
 לכת דדערשינן פֿפסחים (שם): ואיכא
 כרת אכטויין והא דקאמרי בַּזוֹרְהָ
 למעוטי מיתה ולא למעוטי כרת:
 לאמר

א נצרכא אלא לרבותא הכינויין
אלהיו ונשא חטאו מה תלמוד
לפי שנאמר ונוקב שם מות
בלבד מניין לרבות כל הכינויין
קום דברי רבי מאיר וחכמים
באזהרה ופלוגא דרבי מיישא
כינויים לרבנן חייב מאי טעמא
בנקבו שם אבל עובד כוכבים
עביד ליה גר ואזרח בסקילה
הואיל ואיתרבו איתרבו קמ"ל
מאי עביד ליה גר ואזרח הוא
שם בשם איש איש למה לוי
חשבוע מצות נצטוו בני נח
דמים וגזל ואבר מן החי
רבי

י דקתני מתני' דזין את העדים צבינו
שמי לעולם (שמות א): ה' יקלל אלהיו.
לזהו: ואפי' על שם המיוחד במתה.
לזהו: אלהים לא תקלל אף על הצביון
ליגא דרבי מישא. הא דלמר ר' יחזק
לדרי מישא דליהו סבר אע"ג דלמרי
זרח ימיה ש"מ לחיזי עובד כוכבים
ע גר ואזרח צבי נח: הואיל ואיפרכו.
דרי רבנן עובדי כוכבים פטורין מן הכנוי
בהא פסתא דבשלמא לר' מאיר סד"א
ס מויה' ה' אלהים נפקא כנויים מגר
וגוי עריו. כוין חזן מנערה המאורסה
ס נערה המאורסה אין להם [לחזן מ:]

עין משפט
נר מצוה

עו א מיי פ"ב מהלכות
עבו"ס הלכה ח סמג
לארין טו:
עז ב מיי שם הל"ז:
עח ג מיי שם הל"ח:
עט ד מיי פ"ט מהל'
מלכים הלכה א ג
סמג לארין טו:

פ ה מ"י שם הלכה יד ופ"י
שם הלכה ה:
פ ו מ"י פ"ב מהל'
עכו"ם הל"ז סמג
לאוין טז:
פ ז מ"י פ"ט מהלכות
מלכים הלכה ג:
פ ח מ"י שם הל"א:

רבינו חננאל

חייב עד שיפרש את השם
נאנו עד שיכירם שם בשם.
בטנא כל אמר השם
דאמר קרא ונובק שם
ה' בנבש שם. ומא
נובק לשנא דבוכי' את
בכנינו שנאמר מה אקוב
אלהם כל הקלל איבעי
תימא תהאב יקוב כן
האשש הישראלית את
השם ויקלל וכי תימא
יחתי' עבד נבכ את
השם ויקלל וקלל הוצא
הנובק והמקלל
ש'מ חדא עבד והנובק
היה המקלל תרווייהו
חדא היד: וירשלה
ממנין שרועין על קללה
ששם שנאמר וידוע שרוע
תרויהו ירקע את בגדיו
וגר'. תני ר' אשעי' משיאל
אחד השומע מגוי חייב
ואחד השומע מגוי חייב
לדקע שני' אפי' הכי
אחלי' כל שני'. מהו
לדקע בומר הזה משבש
לדקע בומר הזה משבש
הגדנפני פסקי מלכודת.
שמהו לקלל על הגויין
המקלל מהו ירש קללה
היה מהלך באיטטראט
שפד פחד כותי והוא חות
מנפד והוא קרע חות
מנפד והוא קרע. נחתי
לש מהמארי ורובי את
מרתקאן נז ליבתי. אמר
ליה רשיעא אית לאמך
מלובשינא פסקא ל' ש'מ
קורעין על הגויין בומר
הזה ואפי' מן הכותים:
עד שיכיר שם יבשר
פיקל' שם כלמורי יבשר
ששם ויקללו אותו השם
בכשם. את ליברות את הנכרים
שסחוריהן על ברכת השם
שישראל ואין נהרגין אל
שביי' שם למיתא תאמורה
לבני נח אינה אלא סביף.
איהנו ששם ונובק שם יכול
אלא את חייב אלא על
שם המיוחד מניין ליברות
אל תל הגויין ח'ל' אש
איש כי יקלל אליהן ששם
מטאטא כלמקום. דברי
ר' מאיר וכו' אלא שם
המיוחד בביתא שנאמר
ונובק שם ה' תרם מיתא
על הגויין באוהרת ששם
ונשא חטאור ור' מיישא
נבשן על האי נאמר
לרבוני כן את פילוי בנאמר
נהגא שנאמר כגז אכורח
בנקבן שם יומת. ר' אורא
אמר חייבין מיתה אלא
על שם המיוחד. אבל כן
היה אפילו בגויין חייבין:
ת"ל' ששם מצות נצטו: